

Notitie

Titel:

Impressie ETM, 15 mei Oud Beijerland

Datum:

15 mei 2017

Samen sterk voor een vitale Hoeksche Waard

Op maandagavond 15 mei vond in Oud Beijerland een werkbijeenkomst plaats over het toekomstig economisch profiel van de Hoeksche Waard. Waar zit de innovatiekracht van de regio en hoe kan deze potentie maximaal benut worden? En sluit de beroepsbevolking aan op de arbeidsvraag vanuit de werkgevers?

Ruim 50 enthousiaste deelnemers

Dit zijn onderwerpen die deze maandagavond op het programma stonden bij de bijeenkomst in Oud Beijerland. Zo'n 50 ondernemers en vertegenwoordigers van de vijf gemeenten en de regio waren te gast bij logistiek dienstverlener Combinex.

De aanwezigen werden onder leiding van Eric Spaans door de avond heen geloodst. Burgemeester Jan Waaijer van Strijen hield een korte inleiding over het doel van de avond waarbij hij de vergelijking maakte met het kampioenschap van Feyenoord: de Hoeksche Waard heeft kampioenspotenties, maar de regio moet als een elftal samenwerken om deze potenties te benutten. Het doel is dat het publiek aan het einde van de avond niet alleen maar inspiratie en een goed overzicht van de economische potenties van het gebied heeft gekregen, maar dat er ook onderling contact wordt gelegd en men met elkaar eens wat verder doorpraat. Op deze manier kan er daadwerkelijk actie ondernomen worden en kan men onverwachte verbindingen weten te leggen. Kees Stob van Public Result geeft vervolgens een korte uitleg over het uitgevoerde onderzoek naar het economisch profiel van de Hoeksche Waard. Vervolgens ging de interactieve stemronde van start: de aanwezigen konden door middel van stemtablets hun mening laten horen over dertien stellingen gericht op de economie en de arbeidsmarkt van de regio.

Potentie Hoeksche Waard

De aanwezigen kregen onder andere de vraag in welke sector zij zouden investeren om een zo hoog mogelijk rendement te behalen wanneer zij één enkele euro te besteden zouden hebben. Een derde van het publiek zou deze euro in de industrie investeren. Ook de landbouw (22%) en de vervoer en opslagsector (19%) zijn sectoren waar de aanwezigen vertrouwen in lijken te hebben. De landbouwsector wordt gezien als een innovatieve sector met bedrijven als Novifarm, dat een prijs won als agrarisch ondernemer van het jaar 2017.

Een meerderheid in het publiek verwacht dat de economische groei van de Hoeksche Waard gelijk zal zijn aan de economische groei in Nederland als geheel. Circa een derde van het publiek is positief ingesteld en ziet kansen voor een economische groei twee keer zo groot als het Nederlandse gemiddelde. Aanwezigen die voor een kleinere groei dan het Nederlands gemiddelde hebben gekozen geven aan dat de regio wel potentie heeft, maar dat de regio een beetje ingeslapen is en daarom de potentie niet optimaal benut.

Vestigingsklimaat

Het onderscheidend vermogen van de Hoeksche Waard zit vooral in de innovatie, aldus 30% van de aanwezigen op deze avond. De centrale ligging van de Hoeksche Waard (27%) en het hoge arbeidsethos van de bevolking (16%) werden ook als belangrijke onderscheidende eigenschappen van de regio gezien. Eén van de aanwezigen vindt het opvallend dat veel mensen voor de centrale ligging hebben gekozen. Wanneer er gekeken wordt naar de lijst met logistieke hotspots in Nederland komt de Hoeksche Waard hier niet in voor. De regio heeft de potentie, maar moet dan wel op de juiste manier ontsloten worden. Een verlenging van de A4 is één van de maatregelen die hier een rol bij kan spelen. Dit is tevens de maatregel waar een meerderheid van het publiek de grootste kansen in ziet met betrekking tot een verbetering van de bereikbaarheid.

Ook wanneer er naar de belangrijkste kansen voor verbetering van het vestigingsklimaat wordt gevraagd is de bereikbaarheid van de regio een belangrijk thema. Ongeveer een derde van de aanwezige ziet een verbetering van de bereikbaarheid als belangrijkste kans om het vestigingsklimaat van de regio te verbeteren. Daarnaast liggen er kansen in het verminderen van beperkende regels en het voeren van een actieve regiomarketing. Beperkende regels zijn er volgens het publiek vooral op het gebied van bedrijventereinenbeleid.

Organisatie

Wanneer het publiek gevraagd wordt hoe de regio de economische groei het best kan stimuleren geeft een meerderheid (53%) aan dat de samenwerking tussen de 3 o's (ondernemers, overheid en onderwijs) verbeterd moet worden. Er liggen dus nog kansen op het gebied van samenwerking in de regio. Volgens het publiek zijn de bedrijven in de regio teveel met hun eigen onderneming bezig en kennen ze elkaar niet goed genoeg. Positieve voorbeelden van samenwerking tussen de 3 o's zijn ook benoemd. Verschillende ondernemers geven aan dat de communicatie met de gemeenten Strijen en Cromstrijen prettig verloopt. Driekwart van de aanwezigen geeft aan de beste samenwerking te ervaren met ondernemers. Een meerderheid vindt dat de samenwerking met het onderwijs beter kan. Opvallend is ook, dat het onderwijs niet tijdens de sessie is vertegenwoordigd. Naast de onderlinge samenwerking kan de economische groei het best gestimuleerd worden door het vestigingsklimaat van de Hoeksche Waard te verbeteren (24%).

Arbeidsmarkt

Een vraag over de toekomstige tekorten op de regionale arbeidsmarkt heeft ook veel reacties teweeg gebracht. Grote tekorten worden verwacht onder het technisch personeel in de Hoeksche

Waard. Driekwart van de aanwezigen denkt dat hier de grootste tekorten ontstaan. Daarnaast verwacht men grotere tekorten aan mbo-opgeleiden, dan aan hbo- of wo-opgeleiden. Eén van de aanwezigen geeft aan dat hij zich zorgen maakt over de samenwerking tussen de ondernemers en de onderwijsinstellingen. Het is lastig om in te spelen op de toekomstige vraag naar arbeidskrachten. Er zijn ook zorgen met betrekking tot toekomstige tekorten aan zorg- en welzijnspersoneel. Door de vergrijzing zal de vraag naar zorg toenemen terwijl het aanbod van nieuw zorgpersoneel juist afneemt. Deze aanwezige geeft aan dat dit hoogstwaarschijnlijk op alle opleidingsniveaus een probleem gaat vormen.

Eén van de aanwezigen vraagt zich af of het toekomstige tekort aan arbeidskrachten niet opgevangen kan worden met arbeidskrachten uit de Hoeksche Waard die nu ergens anders werkzaam zijn. Dagelijks vertrekken er zo'n 22.500 inwoners uit de Hoeksche Waard naar hun werk buiten de regio. Ook het voor de arbeidsmarkt behouden van jonge inwoners, die in de grote steden gaan studeren en vaak niet meer terugkeren naar de Hoeksche Waard, is een onderwerp wat veel reacties oproept. Tijdens de stemronde werd gevraagd wat de aanwezigen de beste methode vinden om arbeidskrachten aan de regio te binden. De belangrijkste suggestie was om te zorgen voor een vergroting en verbetering van het woningaanbod. Een sterk voorzieningenaanbod en het vergroten van de werkgelegenheid waren twee andere veel gekozen methoden.

Hoeksche Waard: kansrijke regio

Na de interactieve sessie gaf Kees Stob van Public Result een beeld van de regio op basis van uitgevoerd onderzoek: de Hoeksche Waard kenmerkt zich door de stuwende sectoren agrifood, de doorvoerhandel en veredelingsverkeer, de recyclingindustrie en de maritieme en overige maakindustrie. De bedrijven die actief zijn in deze sectoren variëren van kleine bedrijven tot enkele grote internationaal opererende bedrijven. Sommige bedrijven zijn in hun eigen sector wereldwijd toonaangevend, maar in de eigen regio nauwelijks bekend. De Hoeksche Waard heeft een sterke positie als hubfunctie: dichtbij de grote havens en waterwegen, de A29 en de A4. Daarnaast liggen er kansen voor het verkorten van de ketens in de landbouwsector, vanwege de aanwezigheid van zowel akkerbouwers als voedselverwerkers. Ook zijn er kansen voor samenwerking in de (maritieme) maakindustrie. De ondernemers kunnen hierbij de samenwerking zoeken op het gebied van grondstoffen (circulair), brandstoffen (schoon) of productie (3D-printing). De samenwerking tussen de 3 o's in de Hoeksche Waard biedt wel ruimte voor verbetering.

Het huidige bruto regionale product (BRP) kan worden geraamd op zo'n €1,8 miljard. Als de regio haar kansen grijpt en de potentie benut zou dit in 2025 maximaal met zo'n €350 mln kunnen groeien (circa het dubbele van wat verwacht kan worden als het huidige beleid ongewijzigd wordt doorgezet), waarbij de omvang van de werkgelegenheid licht zal stijgen. De grootste uitdaging op de regionale arbeidsmarkt is dat de regio te maken krijgt met een grote vervangingsvraag: tot aan 2025 zullen er zo'n 4.250 werknemers uitstromen uit het arbeidsproces.

Wil de regio haar ambities waar kunnen maken, dan zal ingezet moeten worden op factoren die maken dat investeringen maximaal renderen. Voor de Hoeksche Waard zijn hierin vooral van belang: de versterking van de samenwerking tussen de 3 o's, regiomarketing, acquisitie en bedrijventerreinenbeleid, versterking van het innovatief vermogen van de regio en het verbeteren van de bereikbaarheid van de Hoeksche Waard.

Na de presentatie krijgen de ondernemers en bestuurders de kans om gezamenlijk aan oplossingen te werken aan de hand van drie werksessies, waarna er een terugkoppeling plaatsvond.

Werksessie 1: Vestigingsklimaat.

De werksessie gericht op het vestigingsklimaat in de Hoeksche Waard bracht veel discussie teweeg bij de aanwezige ondernemers en bestuurders. De samenwerking tussen de 3 o's laat nog veel te wensen over, maar de ondernemers en bestuurders zijn het er gezamenlijk over eens dat zij vaker met elkaar in gesprek moeten gaan. Er moeten structurele contactmomenten georganiseerd worden tussen de ondernemers, de overheid en de onderwijsinstellingen. Elk van de vijf gemeenten gaat contact leggen met de ondernemers om te horen wat er speelt in hun gemeente en wat zij hier als gemeente aan kunnen bijdragen. Er komen direct al concrete voorstellen, zoals de aanleg van een glasvezelverbinding op bedrijventerrein De Bosschen. Het bedrijventerreinenbeleid van de gemeenten is ook in deze werksessie als actiepunt benoemd. De verschillende gemeenten moeten een gezamenlijk grondbeleid gaan voeren. Daarnaast is het om een aantrekkelijk vestigingsklimaat te behouden ook van belang om voldoende geschikt personeel beschikbaar te hebben. Hiervoor is het vergroten van de naamsbekendheid van de Hoeksche Waard en het behouden van de jeugd voor de regionale arbeidsmarkt erg relevant. Om dit te bereiken worden er contacten met een bestuurder van de Hogeschool van Rotterdam aangehaald. Het verkennen van de mogelijkheden voor het oprichten van een Economic Board in de Hoeksche Waard is ook één van de actiepunten die voortkomt uit de werksessie. Hiermee kan onder andere de innovatie tussen bedrijven bevorderd worden, de branding van de Hoeksche Waard gezamenlijk worden georganiseerd en de samenwerking met onderwijspartijen worden verbeterd. Verbeteringen in de bereikbaarheid van de regio zijn ook kansrijk om de potentie van de Hoeksche Waard te vergroten. Met de komst van een Economic Board zouden gezamenlijke lobbyactiviteiten voor grote infrastructuurprojecten, zoals een verlenging van de A4, gemakkelijker georganiseerd kunnen worden. De uitkomst van de werksessie is dat diverse initiatiefnemers hun hand op hebben gestoken en bereid zijn om mee te werken om deze initiatieven tot uitvoering te brengen.

Werksessie 2: Onderwijs & arbeidsmarkt.

De deelnemers aan deze werksessie hebben zich bezig gehouden met de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt in de Hoeksche Waard. Het is voor bepaalde sectoren in de regio op dit moment al lastig om vacatures in te kunnen vullen en de jeugd vertrekt naar de stad op het moment dat zij gaan studeren. In de periode tot 2025 zal er een groot aantal werknemers in de Hoeksche Waard uitstromen en vervangen moeten worden door nieuw personeel. Om toch aan

deze arbeidsvraag te kunnen voldoen is het van belang dat de lokale bedrijvigheid bekend is onder de jongeren en dat deze bedrijven voldoende stageplaatsen aanbieden. Door stages kan een vroegtijdige binding met het bedrijfsleven worden bereikt. Hiermee wordt het gemakkelijker om de jongere generatie voor de regio te behouden. Ook kan er worden gedacht aan het ontwikkelen van opleidingsprogramma's bij bedrijven in regionaal belangrijke clusters. Om dit tot een succes te maken zal eerst de algehele samenwerking en de contacten tussen de ondernemers en de onderwijsinstellingen versterkt moeten worden, zodat er vanuit de onderwijsinstellingen ook beter voldaan kan worden aan de veranderende arbeidsvraag. Hiermee kan een start worden gemaakt door de al bestaande initiatieven in de regio te inventariseren. Daarnaast liggen er ook kansen voor het benutten van de mensen vanuit de kaartenbak van het UWV. Hiervoor zal soms eerst bij- of omscholing benodigd zijn. Van belang voor een goede samenwerking tussen het onderwijs en de ondernemers is dat ze dezelfde taal spreken en dat men elkaar regelmatig blijft spreken.

Werk sessie 3: Samenwerking & innovatie.

Bij de werksessie over samenwerking, innovatie en ondernemerschap hebben verscheidene ondernemers de kans gekregen om hun mening over innovatieve concepten met elkaar te delen en samen na te denken over verbeteringspunten in de Hoeksche Waard. De kansen van de regio liggen in de sectoren waar de regio op dit moment al sterk in is, zoals de agrarische sector. Om een sterke speler te blijven binnen deze sector is het dan wel van belang om ook innovatieve landbouwconcepten, zoals *vertical farming* of *floatfarming*, een kans te geven. Op het gebied van samenwerking wordt duidelijk dat de ondernemers graag beter zouden samenwerken met de scholen uit de regio. Daarnaast is de Hoeksche Waard op dit moment erg versplinterd en zou het volgens de deelnemers van de werksessie beter zijn om als één geheel naar buiten te treden. Hiermee zou de bekendheid van de Hoeksche Waard tevens vergroot kunnen worden. Een ludiek idee om bij het binnenrijden van de Hoeksche Waard via de A29 een groot billboard te plaatsen met beschikbare vacatures in de regio kon op veel bijval rekenen. Op deze manier wordt de bekendheid van de bedrijvigheid in de Hoeksche Waard vergroot en kunnen vacatures gemakkelijker vervuld worden. Het bedrijventerreinenbeleid van de gemeenten is aan vernieuwing toe. In het verleden is er geen duidelijke koers gekozen welke bedrijven wel en welke bedrijven niet gewenst waren op de bedrijventerreinen in de regio. Het is belangrijk om hierin keuzes te maken zodat de ondernemers weten waar zij aan toe zijn en er geen bedrijvigheid wordt misgelopen.

Hoe nu verder?

Deze bijeenkomst heeft, mede dankzij ieders inbreng, waardevolle informatie opgeleverd! In de werksessies met de ondernemers en bestuurders zijn al direct concrete voorstellen gedaan. De opbrengst van de bijeenkomst wordt verwerkt in een eindnotitie waarin het economisch profiel en de maximale potentie wordt geschetst. Daarna kan dit een vervolg krijgen in een uitvoeringsprogramma dat door ons overheden, onderwijs en ondernemers gezamenlijk gedragen wordt.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Jan Paul Manni, projectleider Economische Agenda, via e-mail j.manni@oud-beijerland.nl of tel. (088) 647 16 03.